

ISSN 2616-6844

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
ХАБАРШЫСЫ

ВЕСТНИК

Евразийского национального
университета имени Л.Н. Гумилева

BULLETIN

of the L.N. Gumilyov Eurasian
National University

ҚҰҚЫҚ сериясы
LAW Series
Серия ПРАВО

3 (124)/2018

1995 жылдан бастап шығады
Founded in 1995
Издается с 1995 года

Жылына 4 рет шығады
Published 4 times a year
Выходит 4 раза в год

Astana, 2018
Астана, 2018

Бас редакторы
з.ғ.д., проф.
Амандыкова С.К. (Қазақстан)

Бас редактордың орынбасары
Бас редактордың орынбасары

Ибрагимов Ж.И., з.ғ.д., доцент (Қазақстан)
Сарсенова С.Н., з.ғ.к., доцент (Қазақстан)

Редакция алқасы

Абайдельдинов Е.М.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Абдрасулов Е.Б.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Алебастрова И.А.	з.ғ.к., доцент (Ресей)
Ақпанов А.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Баймаханов М.Т.	з.ғ.д., проф., академигі (Қазақстан)
Балтабаев К.Ж.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Букалерова Л.А.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Жумашева Г.С.	з.ғ.к., доцент (Қазақстан)
Коняхин В.П.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Коробеев А.И.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Кристиан Цомпак	д.ю.н., проф. (Польша)
Мукашева А.А.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Мурат Тумай	PhD (Түркия)
Нурғалиева Е.Н.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Тлепина Ш.В.	з.ғ.д., проф. (Қазақстан)
Томас Давулис	з.ғ.д., проф. (Литва)
Тхабисимова Л.А.	з.ғ.д., проф. (Ресей)
Умирзаков П.К.	з.ғ.к. (Қазақстан)
Хайрмуханмедов Н.И.	PhD (Қазақстан)
Явуз Оглу	PhD (Түркия)

Жауапты хатшы, компьютерде беттеген: Д. Байтлесова

Редакцияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Сәтпаев к-сі, 2, 408 б.
Тел.: (7172) 709-500 (ішкі 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысы. ҚҰҚЫҚ сериясы
Меншіктенуші: ҚР БЖҒМ «Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті» ШЖҚ РМҚ
Қазақстан Республикасының Ақпарат және коммуникациялар министрлігімен тіркелген.
27.03.18 ж. № 16992-Ж -тіркеу куәлігі
Мерзімділігі: жылына 4 рет.
Тиражы: 25 дана
Типографияның мекенжайы: 010008, Қазақстан, Астана қ., Қажымұқан к-сі,13/1, тел.: (7172)709-500 (ішкі 31432)

Editor-in-Chief

Doctor of Juridical Sciences
Amandykova S.K. (Kazakhstan)

Deputy Editor-in-Chief
Deputy Editor-in-Chief

Ibragimov Zh.I., Doctor of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)
Sarsenova S.N., Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Editorial board

Abaydeldinov E.M.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Kazakhstan)
Abdrassulov E.B.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Alebastrova I.A.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Russia)
Akhpanov A.H.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Baymakhanov M.T.	Doctor of Juridical Sciences, Prof., Academician (Kazakhstan)
Baltabayev K.Zh.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Bukalerova L.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Khairmuhanmedov N.I.	PhD (Kazakhstan)
Konyakhin V.P.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Korobeyev A.I.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Krystian Complak	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Poland)
Mukasheva A.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Murat Tumay	PhD (Turkey)
Nurgaliyeva E.N.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Tlepina Sh.V.	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Kazakhstan)
Tomas Davulis	Doctor of Juridical Sciences, Prof. (Lithuania)
Thabisimova L.A.	Doctor of Juridical Sciences, Prof.(Russia)
Umirzakov P.K.	Can. of Juridical Sciences (Kazakhstan)
Yavuz Oglu	PhD (Turkey)
Zhumasheva G.S.	Can. of Juridical Sciences, Assoc.Prof. (Kazakhstan)

Responsible secretary, computer layout: Dinara Baytlessova

Editorial address:2, Satpayev str., of.408, Astana, Kazakhstan, 010008
Tel.: (7172) 709-500 (ext. 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Bulletin of the L.N.Gumilyov Eurasian National University. Law Series

Owner: Republican State Enterprise in the capacity of economic conduct «L.N.Gumilyov Eurasian National University» Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan
Registered by Ministry of information and communication of Republic of Kazakhstan.

Registration certificate No. 16992-Ж from 27.03.2018

Periodicity: 4 times a year

Circulation: 25 copies

Address of printing house: 13/1 Kazhimukan str., Astana, Kazakhstan 010008; tel.: (7172) 709-500 (ext.31432)

Главный редактор
д.юр.н.
Амандыкова С.К. (Казахстан)

Зам. главного редактора
Зам. главного редактора

Ибрагимов Ж.И., д.юр.н., доцент (Казахстан)
Сарсенова С.Н., к.юр.н., доцент (Казахстан)

Редакционная коллегия

Абайдельдинов Е.М.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Абдрасулов Е.Б.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Алебастрова И.А.	к.юр.н., доцент (Россия)
Ахпанов А.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Баймаханов М.Т.	д.юр.н., проф., академик (Казахстан)
Балтабаев К.Ж.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Букалерова Л.А.	д.юр.н., проф. (Россия)
Жумашева Г.С.	к.юр.н., доцент (Казахстан)
Коняхин В.П.	д.юр.н., проф. (Россия)
Коробеев А.И.	д.юр.н., проф. (Россия)
Кристиан Цомпак	д.юр.н., проф. (Польша)
Мукашева А.А.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Мурат Тумай	PhD (Турция)
Нургалиева Е.Н.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Тлепина Ш.В.	д.юр.н., проф. (Казахстан)
Томас Давулис	д.юр.н., проф. (Литва)
Тхабисимова Л.А.	д.юр.н., проф. (Россия)
Умирзаков П.К.	к.юр.н., (Казахстан)
Хайрмуханмедов Н.И.	PhD (Казахстан)
Явуз Оглу	PhD (Турция)

Ответственный секретарь, компьютерная верстка: Д. Байтлесова

Адрес редакции: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сатпаева, 2, каб. 408
Тел.: (7172) 709-500 (вн. 31432)
E-mail: vest_law@enu.kz

Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право
Собственник: РГП на ПХВ «Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева»
МОН РК

Зарегистрирован Министерством информации и коммуникаций Республики Казахстан.
Регистрационное свидетельство № 16992-Ж от 27.03.18 г.

Периодичность: 4 раза в год

Тираж: 25 экземпляров

Адрес типографии: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Кажымукана, 13/1, тел.: (7172)709-500
(вн.31432)

МАЗМҰНЫ

Мемлекет пен құқық теориясы

<i>Күмісов Н.О., Жанпейісова Қ.Д.</i> Қазақстандық сот жүйесін саяси реформалаудың мазмұны және негізгі кезеңдері.....	8
--	---

Конституциялық құқық

<i>Билялова М.И., Амандықова С.К.</i> Қазақстан Республикасында саяси құқықтар мен бостандықтар ұғымын тану және бекітудің қырлары.....	15
<i>Қалмағанбетова Д.Б., Цомплак К.</i> Қазақстан Республикасындағы көппартиялылық принципін конституциялық-құқықтық реттеу.....	22

Әкімшілік құқық

<i>Багисов Н.Б.</i> Ішкі істер органдары қызметкерлерінің экологиялық құқық бұзушылықтар үшін әкімшілік жауапкершілігінің ерекшеліктері.....	28
--	----

Қылмыстық құқық

<i>Ахметов А.С.</i> Заң білім беруіндегі ақпараттық технологиялардың рөлі.....	33
<i>Букалєрова Л.А., Остроушко А.В., Муратханова М.Б., Букалєров А.А.</i> Ресей Федерациясында, Қазақстан Республикасындағы және Америка Құрама Штаттарында кәмелетке толмағандардың киберқылмысымен күресу.....	39
<i>Қапсәлямов Қ.Ж., Қапсәлямова С.С.</i> Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты мемлекеттік деңгейде қалыптастырудың және іске асырудың өзекті аспектілері.....	47
<i>Сеілханов Ж. Д.</i> Экономикалық контрабанда - ұйымдасқан қылмыстың бір түрі ретінде.....	53
<i>Сембекова Б.Р.</i> Терроризмге қарсы күрес жүйесіндегі қылмыстық саясат.....	60

Қылмыстық-процессуалдық құқық

<i>Ақпанов А.Н.</i> Күдікті, айыпталушы: жетілдіру мәселелері процессуалдық-құқықтық мәртебесі.....	66
---	----

Экологиялық және азаматтық құқық

<i>Жақсыбаев А.С.</i> Мемлекеттік жерді рұқсатсыз иеленуге қарсы тұру мәселелері (жерді рұқсатсыз алып қою).....	70
<i>Нукушева А.Ә.</i> Мұрагерлік құқық қабілеттіліктің ерекшеліктері.....	78
<i>Сақтағанова И.С., Мұсаева А.Я.</i> Суррогат аналық келісімшарттың заңды сипаты, оның ерекшеліктері.....	87

Халықаралық құқық

<i>Абдижами А.Ж., Амандықова Л.К.</i> Халықаралық құқықта мемлекет пен жеке тұлға жауапкершілігін әрі қарай жетілдірудің жекелеген мәселелері.....	93
<i>Асанова Т.С.</i> Апаттың алдын алу және салдарын азайту тұжырымдамаларына ықпал етуі арқылы апаттарды реттейтін саяси және халықаралық құқықтың дамуы.....	97
<i>Сарсембаев М.А.</i> Қазақстанның транзиттік әлеуетті іске асырудың халықаралық-құқықтық формалары және оның әлемдік транзиттік мәселелерді шешуге қатысуы.....	109

CONTENTS

The theory of the state and the law

<i>Kumisov N.O., Zhanpeisova K.D.</i> Content and main stages of political reform of Kazakhstan's judicial system.....	8
--	---

The constitutional law

<i>Bilyalova M.I., Amandykova S.K.</i> Consolidation and recognition of the concept of political rights and freedoms in the Republic of Kazakhstan.....	15
<i>Kalmaganbetova D.B., Complak K.</i> Constitutional and legal regulation of the principle of multi-party system in the Republic of Kazakhstan.....	22

Administrative law

<i>Bagisov N. B.</i> The peculiarities of administrative liability imposed to the officers of the internal affairs agencies for commission of environmental offences.....	28
---	----

Criminal law

<i>Akmetov A.S.</i> The role of information technology in legal education.....	33
<i>Bukalerova L.A., Ostroushko A.V., Muratkhan M.B.</i> Countering Cyberbullying in the United States, the Russian Federation and the Republic of Kazakhstan.....	39
<i>Kapsalyamov K.Zh., Kapsalyamova S.S.</i> Actual aspects of forming and implementing state anti-corruption policy in the Republic of Kazakhstan.....	47
<i>Seilkhanov Zh. D.</i> Economic smuggling as a type of organized crime.....	53
<i>Sembekova B.R.</i> Criminal policy in the system of combating female terrorism.....	60

Criminal procedural law

<i>Akhpanov A.N.</i> Suspected, defendant: questions of perfection of judicially-legal status.....	66
--	----

Ecological and civil law

<i>Dzhaksybayev A.S.</i> Issues of countering the unauthorized occupation of state lands (unauthorized seizure of land)	70
<i>Nukusheva A.A.</i> Subjects of the inheritance related legal relations.....	78
<i>Saktaganova I.S., Musaeva A.Ya.</i> The legal nature of the surrogate motherhood contract, its features.....	87

International law

<i>Abdizhami A.Z., Amandykova L.K.</i> Some issues of improving the liability of individuals in international law.....	93
<i>Assanova T.S.</i> Development of international law and policy governing disasters through the influence of the concepts of prevention and mitigation	97
<i>Sarsembayev M.A.</i> International legal forms of realization of transit potential Kazakhstan and its participation in solving world transit problems.....	109

СОДЕРЖАНИЕ

Теория государства и права

<i>Кумисов Н.О., Жанпейсова К.Д.</i> Содержание и основные этапы политического реформирования казахстанской судебной системы.....	8
---	---

Конституционное право

<i>Биялова М.И., Амандыкова С.К.</i> Закрепление и признание понятия политических прав и свобод в Республике Казахстан.....	15
<i>Калмаганбетова Д.Б., Цомплак К.</i> Конституционно-правовое регулирование принципа многопартийности в Республике Казахстан.....	22

Административное право

<i>Багисов Н.Б.</i> Особенности административной ответственности сотрудников органов внутренних дел за совершение экологических правонарушений.....	28
---	----

Уголовное право

<i>Ахметов А.С.</i> Роль информационных технологий в юридическом образовании.....	33
<i>Букалерова Л.А., Остроушко А.В., Муратханова М.Б., Букалеров А.А.</i> Противодействие кибербуллингу несовершеннолетних в Российской Федерации, Республике Казахстан и США.....	39
<i>Капсалямов К.Ж., Капсалямова С.С.</i> Актуальные аспекты формирования и реализации государственной политики противодействия коррупции в Республике Казахстан.....	47
<i>Сеилханов Ж. Д.</i> Проблемы уголовной ответственности за контрабанду по действующему законодательству.....	53
<i>Сембекова Б.Р.</i> Уголовная политика в системе противодействия женскому терроризму.....	60

Уголовно-процессуальное право

<i>Ахпапов А.Н.</i> Подозреваемый, обвиняемый: вопросы совершенствования процессуально-правового статуса.....	66
---	----

Экологическое и гражданское право

<i>Джаксыбаев А.С.</i> Вопросы противодействия самовольным занятиям государственных земель (самовольным захватам земель).....	70
<i>Нукушева А.А.</i> Субъекты наследственного правоотношения.....	78
<i>Сактаганова И.С., Мусаева А.Я.</i> Правовая природа договора суррогатного материнства, его особенности.....	87

Международное право

<i>Абдижами А.Ж., Амандыкова Л.К.</i> Некоторые вопросы совершенствования ответственности частных лиц в международном праве.....	93
<i>Асанова Т.С.</i> Развитие международного права и политики, регулирующих стихийные бедствия посредством воздействия концепций предотвращения и смягчения последствий.....	97
<i>Сарсембаев М.А.</i> Международно-правовые формы реализации транзитного потенциала Казахстана и его участие в решении мировых транзитных проблем.....	109

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы – № 3 (124)/2018, 47-52 б.
Bulletin of the L.N. Gumilyov Eurasian National University – № 3 (124)/2018, 47- 52 pp.
<http://bullaw.enu.kz/>; E-mail: vest_law@enu.kz

XFTAMP 10.07.23

Қ.Ж. Қапсәлімов¹, С.С. Қапсәлімова²

¹«Тұран-Астана» университеті, Астана, Қазақстан

²Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан
(E-mail: Guf-2030@mail.ru, Berkut_Kapsalyam@mail.ru)

Қазақстан Республикасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты мемлекеттік деңгейде қалыптастырудың және іске асырудың өзекті аспектілері

Аннотация. Таңдалынып алған тақырып қазіргі заманда ең өзекті мәселелердің бірі, өйткені, сыбайлас жемқорлық барлық салада кең тарап, етек алған қауіпті құқықбұзушылық қатарында болып отыр. Онымен күрес тек біздің мемлекетте ғана емес, сонымен қатар бүкіл дүние жүзінде алдыңғы қатарда шешілетін мәселе болып отыр. Сондықтан сыбайлас жемқорлармен күресу Қазақстан Республикасының экономикалық-әлеуметтік қауіпсіздігін қамтамасыз етуде және қылмыстық топтардың әрекеттеріне тосқауыл қоятын шара ретінде танылған.

Мақалада қолданыстағы заңнама мен ғылыми ізденістерді есепке алып, сыбайлас жемқорлықтың саяси-құқықтық құбылыс ретіндегі табиғаты, сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет саласындағы құқықтық саясатты институттандырудың теориялық аспектілері, сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет саласындағы Қазақстан Республикасының ұлттық қауіпсіздігі мен құқықтық саясатын қамтамасыз ету мәселелері, сондай-ақ сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің мемлекеттік-құқықтық тетіктерінің жүйесі мен оның даму бағыттары қарастырылған.

Түйін сөздер. Құқықтық саясат, сыбайлас жемқорлық, жемқорлыққа қарсы әрекет, жемқорлықтың саяси салдарлары, жемқорлыққа қарсы саясаттың даму.

DOI: <https://doi.org/10.32523/2616-6844-2018-124-3-47-52>

Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясатының стратегиялық мақсаттары мен ең өзекті міндеттері дамудың қазіргі кезеңінде қалыптасқан тұлғаның, қоғам мен мемлекеттің объективтік мүдделері мен қажеттіліктерінен туындайды. Мемлекеттің мүдделері мен қажеттіліктері конституциялық құрылым негіздерінің мызғымастығын қамтамасыз ету, саяси, экономикалық және әлеуметтік тұрақтылықты сақтау, заңдылық пен тұрақты құқықтық тәртіп режимін сақтау, халықаралық ынтымақтастықты дамыту, әлемдік қауымдастықтың беделді державаларының бірі ретінде Қазақстанның ұстанымдарын бекітуде шоғырланған [1].

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясат қоғам мен мемлекет және жергілікті өзін-өзі басқарудың сәйкесінше органдарын өзекті мәселелерді - сыбайлас жемқорлықпен күрес, адам және азаматтың құқықтарын қорғау, қауіпсіздікті қамтамасыз ету – шешуге бағыттайды.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясаттың мақсаты белсенді және тұрақты сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекетте, мемлекеттегі заңдылық пен құқықтық тәртіп режимін бекітуге, қоғамға қызмет етуі тиіс, бірақ қазіргі уақытта жеке шенеуніктердің, ұйымдасқан қылмыстылық өкілдері, көлеңкелі құрылымдардың мүдделері үшін пайдаланылатын институттарға күресте шоғырланған. Аталған мақсаттар мен міндеттерді қамтамасыз етуге бағытталған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шаралар мен құралдармен оның алуан түрлері байланысты: конституциялық, қылмыстық, әкімшілік және т.б.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің мақсаты келесі міндеттерді жүзеге асыру арқылы сыбайлас жемқорлық деңгейін төмендету және сыбайлас жемқорлықпен байланысты қауіптерден азаматтар, қоғам мен мемлекеттің құқықтары мен заңды мүдделерін қорғауды қамтамасыз ету болып табылады:

- сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарын ескерту;
- нормативтік құқықтық актілермен тікелей көзделген барлық жағдайларда сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылығы үшін жауапкершілікті қамтамасыз ету;
- сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарымен келтірілген зардапты өтеу;
- сыбайлас жемқорлыққа алып келетін факторлар мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың тиімді шараларына мониторинг;
- сыбайлас жемқорлыққа қарсы қоғамдық сананы қалыптастыру;

құқықтық ережелердің белгісіздігін төмендетуге және құқыққолданушылардың негізсіз еркін қарауын шектеуге бағытталған құқықтық реформаға жәрдемдесу;

сыбайлас жемқорлық фактілері және сыбайлас жемқорлыққа алып келетін факторлар туралы ақпаратқа азаматтар мен ұйымдардың қолжетімділік құқығын жүзеге асыруға, сондай-ақ олардың бұқаралық ақпарат құралдарында еркін жариялануына жәрдемдесу;

референдум және мемлекеттік билік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарына сайлау өткізу барысында азаматтарды сатып алуға кедергі жасайтын құқықтық тетікті құру;

мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарында лауазымдарды сатып алынбайтын тұлғалардың ауыстыруына ынталандыру.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясат сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет саласындағы ұлттық, мемлекеттік және жеке қауіпсіздікті толық қамтамасыз ету сияқты мақсаттарға қол жеткізуде құқықтық реттеудің тиімді тетігін құру, заңдық құралдарды өркениетті пайдалану бойынша мемлекеттік органдар мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарының негізді, кезекті және жүйелі қызметін білдіруі тиіс [2].

Қазақстан Республикасындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты құқықтық реттеудің басымды салалары ретінде төмендегілерді мойындаған жөн:

сайлау құқығы және референдумға құқықты жүзеге асыру;

партиялардың қызметі;

мемлекеттік қызмет және жергілікті өзін-өзі басқару органдарында қызмет;

коммерциялық ұйымдарда қызмет;

мемлекеттік орган, жергілікті өзін-өзі басқару органдары немесе олардың мекемелері болып табылмайтын коммерциялық емес ұйымдарда қызмет;

мемлекеттік билік органдарының құзыреттіліктерін орындаудың ерекше салалары, соның ішінде: заң шығарушылық, сот және құқыққорғаушылық қызметтің бюджеттік процесс, банк қызметі, несиелендіру, бағалы қағаздар эмиссиясы, мемлекеттік мүлікті жекешелендіру, мемлекеттік сатып алулар, тауап мен қызмет көрсетулерге сараптама және сертификаттау, халықаралық қаржы және гуманитарлық көмек беру және алу.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың шараларын жүзеге асыру үшін құқықтық реттеу салаларын басымдылардың қатарына жатқызу сыбайлас жемқорлыққа қарсы стандарттар мен сәйкес салалардағы сыбайлас жемқорлықпен күрестің басқа шараларын реттейтін арнайы нормативтік актілер немесе нормаларды әзірлеу үшін негіз болуы тиіс.

Мемлекеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясаты егер ол қолайлы «сыртқы ортаға» сүйенсе ғана тиімді бола алады:

1) легитимді және тиімді мемлекеттік билікке, тұрақты демократиялық саяси жүйеге;

2) белсенді қызмет ететін азаматтық қоғам институттарына;

3) азаматтар мен лауазымды тұлғалардың жалпы және құқықтық мәдениеті мен құқықтық санасының жоғары дәрежесіне.

Өкінішке орай, Қазақстан Республикасында мұндай қолайлы орта әлі қалыптаспағаны туралы айтуға болады.

Қазақстандық қоғам дамуының қазіргі кезеңінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы тиімді құқықтық саясатты жүргізу оның табысты демократиялық реформалануы, Қазақстандағы құқықтық мемлекеттің қалыптасуы, ұлттық қауіпсіздік, азаматтардың құқықтары мен бостандықтарының кепілді жүзеге асырылуы мен қорғалуын қамтамасыз ету үшін маңызды факторлардың бірі болып табылады.

Сонымен бірге, қазіргі Қазақстанның сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясаты оны жүзеге асырудың (институттандырудың) нысандарымен толық есеп алынатын келесі негізгі бағыттарынан қалыптасуы тиіс: 1) доктриналық; 2) құқықшығармашылық; 3) құқыққолданушылық; 4) алдын алу және т.б.

Доктриналық нысан – сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясаттың ең маңызды бағыты, себебі осында жаңа заңдық құрылымдар, ұғымдар, құралдар әзірленеді, сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет саласындағы заңдық технологиялар мен құқықтық реттеудің дамуы болжамданады.

Заңдық көзқарастар мен концепциялар сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет саласындағы құқықтық реттеудің үлгісін қалыптастыру, заңнаманы жетілдіру, заңдық нормаларды түсіндіру әдістемесін, құқыққолданушылық процесті оңтайландыру үшін өте маңызды.

Сонымен бірге қазақстандық қоғамдағы сыбайлас жемқорлықтың кең көлемде орын алуына байланысты қалыптасқан өзгерістерге құқықтану дайын болмады. Ұлттық құқықтың қарқынды дамуы, өкінішке орай, осы саладағы заңдық доктринаның сондай екпінді дамуымен байланысты емес. Ғылым сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясат пен құқықтық өмір талаптарынан біршама қалыс қалуда.

«Сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық саясат» ұғымы сыбайлас жемқорлықтың саяси-құқықтық талдауын тұжырымдайды. Бұл Қазақстан Республикасын қоса, қазіргі мемлекеттердің міндеттері либералдық-құқықтық реформаларды өткізудің тиімді әдістері мен тәсілдерін іздеу болуының нәтижесінен мүмкін болады. Қазіргі қоғамдардың даму стратегиялары мен тактикаларының жоқтығын байқауға болады, сондықтан әлеуметтік тұрғыдан тұрақсыз болғандықтан, атқару билігін реформалаудың құқықтық тетіктері мен жолдарын іздеу, саяси-құқықтық жүйені жетілдіру жүргізілуде. Осындай қызмет саяси екпіндер мен бағыттарды өзгертеді, бұл жалпы мемлекеттің және жеке алғанда жағымсыз әлеуметтік-құқықтық және саяси-құқықтық құбылыстарға қатысты құқықтық саясатын күрт жоғарылатады. Осындай жағымсыз құбылыстарға сөзсіз сыбайлас жемқорлық жатады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет мәселелерін құқықтық саясаттың проблемалық алаңына енгізу «тек құқық негізінде жүргізілмейтін, сондай-ақ құқықтың әрекет ету саласында да және тек конституциялық заңдылықтың аясында жүргізілетін» мемлекеттік саясаттың мәнмәтінінде жоғарыда аталған құбылыстарды зерттеу концепциясын әзірлеуге мүмкіндік береді [3, 576].

Сонымен бірге, сыбайлас жемқорлықтың көп бөлігі атқарушы билікке қалады, себебі, біз көріп отырғанымыздай, кәсіпкерлер көбінесе осы билік тармағының өкілдерімен жұмыс істейді. Алынған статистикалық деректер қазақстандық өмірдің екі маңызды жақтары туралы мәлімдейді: біріншісі – атқарушы биліктің басқа екеуінен маңыздылығы қаншалықты, соншалықты оның сыбайлас жемқорлықтан келіп түсетін пайдасының үлесі екі билік тармақтарынан – заң шығарушы және атқарушы – асып түседі; екіншісі – қазақстандық экономикалық өмір қиялы реттелген.

Қоғамдағы сыбайлас жемқорлық тәртібін зерттеумен айналысатын беделді украиндық криминолог Н.И. Мельниковтың деректері бойынша, осындай әлеуметтік-саяси жағдайда «билік азаматтармен олардың мүдделерін білдіруші ретінде емес, олардың құқықтары мен бостандықтарына қауіптің қайнар көзі ретінде қабылданады» [4, 1856].

Халықтың осындай сенімсіздігі бірнеше себептермен туындауы мүмкін. Біріншіден, мемлекеттің жоғары лауазымды тұлғалары мен аймақтық басшылары, республикалық және аймақтық саяси қоғамдық бірлестіктерінің көшбасшыларының дамушы сыбайластығы немесе басқа моральдық емес немесе қылмыстық тәртібінің нәтижесі ретінде. Екіншіден, аймақ халқының тарапынан ғана емес, осы аймақтардың сот қауымдастығы мен құқыққорғау органдары өкілдерінің тарапынан да олардың адалдығы немесе құзыреттілігіне айқын сенімсіздік нәтижесі ретінде.

Біздің пікірімізше, ресейлік саясаткер А.А. Вешняковтың пікірі дұрыс, оның пайымдауынша, саяси сыбайлас жемқорлықтың нәтижесінде саяси билік қоғамнан және азаматтық институттардан шеттетіледі [4, 1866]. Мамандардың пікірінше, осындай шеттетілу біз үшін аса жағымсыз теріс халықаралық салдарларға алып келеді немесе болашақта алып келуі мүмкін – мемлекеттің халықаралық қатынастарда беделінің түсуі, қалған әлемнен оның саяси және экономикалық оқшаулануы қаупінің өсуі [4, 1896].

Сәйкесінше, сыбайлас жемқорлықтың саяси салдарлары қатарынан келесілерді бөліп атауға болады:

- олигархтық топтардың билік етуін қамтамасыз етуге жалпыұлттық дамудан саясат мақсаттарының жылжытылуы;
- билікке сенімнің төмендеуі, оның қоғамнан шеттетілуінің өсуі;
- халықаралық аренадағы ел беделінің құлауы, оның экономикалық және саяси шеттетілуі қаупінің өсуі;
- саяси бәсекелестіктің төмендеуі және демократиялық институттардың ыдырауы қаупінің туындауы;
- сыбайлас жемқорлықпен күрес мақсатындағы диктатураның келуі сценарийі бойынша пайда болатын демократия құлауы тәуекелінің өсуі [5].

Отандық және шетелдік мамандардың соңғы 10-15 жылда өткізген әлеуметтік зерттеулерінің

қорытындысы келесі қорытындыны жасауға мүмкіндік береді: әлеуметтік басқарудың барлық салаларындағы сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекеттің ең тиімді құралы мемлекеттік билік және жергілікті өзін-өзі басқару органдарына халық сенімінің қайта туындауы болып табылады. Оған «сыбайлас жемқорлықпен күрес кампанияларымен» немесе «таза қол» операцияларымен тез арада немесе қысқа мерзімде қол жеткізу мүмкін емес – мұнда Қазақстан халқының мемлекеттің демократиялық институттары дамуының тұрақтылығына сенімін нығайтатын бүкіл қоғамдық жүйеге ірі реформалар қажет. Шынында да, мемлекеттік билікке және әлеуметтік басқарудың бүкіл жүйесіне деген қысқа мерзімде жоғалған халықтың сенімін қайтару тез емес, себебі бұл үшін кейде «сыбайлас жемқорлықпен күресшілердің» қызметіне қарағанда ұзақ мерзім қажет.

Осылайша, қазіргі қазақстандық қоғам үшін сыбайлас жемқорлықтың жағымсыз әлеуметтік салдары ретінде әлі тұрақтанбаған демократия институттарына сенімнің жоғалуын да жатқызуға болады. Бұл қазіргі Қазақстандағы жоғары мемлекеттік лауазымдарға орналасуда дені сау бәсекелестіктің төмен болуымен, және саяси біртекті, қаржылық жағынан бай топтардың (блоклар, партиялар, қозғалыстар және т.б.) орналасуына зор мүмкіндіктердің болуымен шартталған, ал биліктің (орталық және жергілікті) өзі сатып алу-сату пәні болып қалады. Сондықтан егер мемлекеттік билік органдары, олардың деңгейі, құзыреттілігі, аумақтығына тәуелсіз, және қазіргі қазақстандық қоғам әрі қарай демократиялық өзгерістерді қажет етсе, саяси сыбайлас жемқорлықтың фактілерін уақтылы ескертуге және оның тигізетін жағымсыз әлеуметтік салдарларын жоюға бағытталған қажетті және жеткілікті шараларды қабылдау қажет.

Сәйкесінше, әлеуметтік салдарларға мыналарды жатқызуға болады:

- болашақтағы бюджеттік дағдарыстың асқынуымен, биліктің әлеуметтік мәселелерді шешуге қабілетінің төмендеуімен қоғамдық дамудың мақсаттарынан аса зор қаражаттың аударылуы;
- халықтың осал топтарының есебінен кіші олигархтық топтардың пайдасына қаражатты әділетсіз қайта бөлу негізінде мүліктік теңсіздіктің ұлғаюы, халықтың көп бөлігінің кедей болуы;
- мемлекет пен қоғам өмірін реттеудің негізгі құралы ретіндегі құқықтың беделін түсіру;
- құқыққорғау органдарының сыбайластығы, шенеуніктер мен кәсіпкерлердің сыбайласқан топтарымен әрі қарай тұтасатын, саяси билікке және ақшаны жылыстау үшін мүмкіндіктерге қол жетімділікпен ұйымдасқан қылмысты күшейту;
- елдің саяси және экономикалық тұрақтылығына қауіп төндіретін әлеуметтік шиеленістің өсуі [6, 996].

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекеттің арнайы шараларын әзірлеу, талқылау және қабылдау бірқатар шарттарды сақтау барысында табысты және тиімді бола алады:

- біріншіден, мәселеге шынайы, объективтік және ақылға салынған көзқарас;
- екіншіден, сыбайлас жемқорлықты қоғам, ондағы болып жатқан экономикалық, әлеуметтік, саяси және рухани процестер тудыратын құбылыс ретінде және, сонымен қатар оған күшті кері әсер тигізетін қоғамдық өмірдің факторы ретінде қарастыру. Ақыр соңында, қылмыстық жағдайды жалпы талдау, оны болжау, сыбайлас жемқорлықпен күресті бағдарлау; ескерту шараларының басымдығын түсіну; сыбайлас жемқорлық құқықбұзушылықтарымен бұзылған жеке және заңды тұлғалар, қоғам мен мемлекеттің құқықтары мен заңды мүдделерін қайта қалпына келтіру бойынша қылмыстық саясаттың шараларын жетілдіру сияқты шаралар кешенін әзірлеу арқылы сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекетті тану шарты [7, 756].

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясаттың даму үрдістері ретіндегі ең жалпы түрі ретінде мыналарды атауға болады:

- заң шығарушы билікке және олардың заңдарды қабылдауға ықпалына қылмыстық элементтердің енуіне қолайлы жағдайларды шектеу;
- атқарушы билік органдарының одан әрі құрылымдануын, ашықтығы мен бақылауда болуын қамтамасыз ету, мемлекеттік (жария) қызметтің қағидаларын өзгерту;
- бюджеттік қаржыларды тарату және шығындауға тиімді бақылау үшін жағдай жасау;
- сот билігін күшейту, қолжетімді және тиімді әділ сотты қамтамасыз ету;
- депутаттардың, мемлекеттік қызметкерлер мен жергілікті өзін-өзі басқару органдарының мүліктік жағдайының өзгерістеріне заңнамалық бақылауды бекіту;
- мемлекеттік қызметтің декоммерциализациясы, соның ішінде азаматтық қоғамның институттарына бірқатар әлеуметтік және құқықтық қызмет көрсетулерді табыстау арқылы (олардың жауапкершілігінің заңнамалық тетігін қамтамасыз етуде);

- полиция жүйесін жетілдіру;
  - қазақстандық азаматтардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы көзқарастарын қалыптастыру;
  - сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметіне тартылған азаматтық қоғам субъектілерінің жалпы мемлекеттік желісін құруға мемлекеттік қолдау көрсету;
  - сыбайлас жемқорлыққа қарсы жеке бағдарламаларға және сыбайлас жемқорлыққа қарсы мемлекеттік саясатқа қатысуға жеке секторды тарту (кіші және орта бизнес қауымдастықтары, кәсіпкерлердің салалық одақтары және т.б. арқылы);
  - экономикадағы мемлекеттің қатысуын реттейтін ұлттық заңнаманың халықаралық стандарттарына жақындау;
  - бәсекелестік құралы ретінде экономикалық байланыстар бойынша серіктес-елдермен сыбайлас жемқорлықтан бас тарту туралы келісім-шарттар жасасу және ұлттық заңнамада сәйкес қағидаларды имплементациялау;
  - заңнамалары параларды пайдалануға кедергі жасамайтын елдердің бизнесмендері үшін кемсітушілік шараларын енгізу;
  - халықаралық ақпараттық айырбасты орнату (жеке алғанда, шенеуніктерді сатып алуды қолданатын фирмалар туралы);
  - сыбайлас жемқорлық саласы туралы дәлелдеу базасы туралы көріністерді сәйкестендіру (мәселен, күдікті және айыпталатын тұлғаларды ұстап беру туралы өтініштер барысында дәлелдеме үшін).
- Осылайша, тіпті сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет бағыттары мен шараларының толық емес тізімінен де қазақстандық қоғам дамуының қазіргі кезеңінде мемлекеттің сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат саласының қаншалықты кең екенін көруге болады.

Әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасы Президентінің 2014 жылғы 26 желтоқсандағы № 986 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының 2015-2025 жылдарға арналған Сыбайлас жемқорлыққа қарсы стратегиясы. - [Электронды ресурс]. - URL: [http:// adilet.zan.kz](http://adilet.zan.kz) (23.10.2017) – интернет қайнар көздер.
2. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы Қазақстан Республикасының Заңы 2015 жылғы 18 қарашадағы № 410-V. - [Электронды ресурс] - URL: [http:// adilet.zan.kz](http://adilet.zan.kz) (23.10.2017) – интернет қайнар көздер.
3. Кузнецова Н. Ф. Борьба с коррупцией в странах СНГ / Коррупция: политические, экономические, организационные и правовые проблемы / Под ред. В. В. Лунеева. - М.: «Юристъ», 2001.- 263 с.
4. Криминология. Учебник для вузов / Под общ. ред. А. И. Долговой. - М.: «Норма», 2012.- 912 с.
5. Коннов А.Ю. Коррупция в органах государственной власти: теория, практика и механизмы антикоррупционной политики (на материалах РТ): Дисс. канд. социол. наук: 22.00.08. – Казань. - [Электрон. ресурс]. - 2005. - URL: // [http:// lib.ua-ru.net/diss/cont/206647.html](http://lib.ua-ru.net/diss/cont/206647.html) (дата обращения: 25.10.2017).
6. Максимов С. В., Мацкевич И. М., Эминов В. Е. Коррупционная преступность и борьба с ней: учебное пособие. - М.: «Юристъ», 2011. - 128 с.
7. Алауханов Е.О. Сыбайлас жемқорлықпен күрес: теория және практика: оқулық / Е.О. Алауханов. - Алматы: «Заң әдебиеті», 2009. - 240 б.

К.Ж. Капсалямов¹, С.С. Капсалямова²

¹Университет «Туран-Астана», Астана, Қазақстан

²Евразийский национальный университет имени Л.Н. Гумилева, Астана, Қазақстан

Актуальные аспекты формирования и реализации государственной политики противодействия коррупции в Республике Казахстан

Аннотация. Данная тема является одной из самых актуальных в современном мире, так как коррупция получила свое распространение в форме наиболее опасных правонарушений во всех сферах общественной жизни. Борьба с ней осуществляется не только в нашей стране и занимает лидирующие позиции во всем мире. Поэтому противодействие коррупции в Республике Казахстан требует совершенствования государственной политики, административно-правовых и организационных мероприятий для обеспечения социальной безопасности государства.

С учетом действующего законодательства и научных изысканий в данной статье рассматриваются политико-правовые явления, теоретические аспекты, правовая политика и вопросы обеспечения национальной

безопасности Республики Казахстан в сфере противодействия коррупции, а также механизмы борьбы с коррупцией в государственно-правовой системе и пути ее совершенствования.

Ключевые слова. Правовая политика, коррупция, противодействие коррупции, политические последствия коррупции, развитие антикоррупционной политики.

K.Zh. Kapsalyamov¹, S.S. Kapsalyamova²
“Turan-Astana” University, Astana, Kazakhstan
L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan²

Actual aspects of forming and implementing state anti-corruption policy in the Republic of Kazakhstan

Abstract. This topic is one of the most relevant in the modern world, as corruption has spread in the form of the most dangerous offenses in all spheres of public life. The fight against it is carried out not only in our country, but also occupies a leading position in the world. Therefore, the fight against corruption in the Republic of Kazakhstan requires the improvement of state policy, administrative, legal and organizational measures to ensure the social security of the state.

Taking into account the current legislation and scientific research, this article discusses the political and legal phenomenon, nature, theoretical aspects, legal policy and issues of national security of the Republic of Kazakhstan in the field of combating corruption, as well as mechanisms for combating corruption in the state legal system and its improvement.

Key words. Legal policy, corruption, anti-corruption political, consequences of corruption, development of anti-corruption policy.

References

1. Kazakhstan Respublikasy Prezidentinin 2014 zhylgy 26 zheltoksandagy № 986 Zharlygymen bekitilgen Qazahstan Respublikasynyn 2015-2025 zhyldarga arnalgan Sybajlas zhemkorlykka karsy strategijasy [Decree of the President of the Republic of Kazakhstan dated December 26, 2014 № 986 “ anti-corruption strategy of the Republic of Kazakhstan for 2015-2025, approved by the decree]. Available at: [http:// adilet.zan.kz](http://adilet.zan.kz) (accessed 23.10.2017). [in Kazakh].
2. Sybajlas zhemrorlykka karsy is-kimyl turaly Kazakhstan Respublikasynyn Zany 2015 zhylgy 18 karashadagy № 410-V [Anti-corruption law Of the Republic of Kazakhstan dated November 18, 2015 № 410-V]. Available at: [http:// adilet.zan.kz](http://adilet.zan.kz). (accessed 23.10.2017). [in Kazakh].
3. Kuznetsova N. F. Bor’ba s korruptsiej v stranah SNG/ Korruptsija: politicheskie, `ekonomicheskie, organizatsionnye i pravovye problemy / Pod red. V. V. Luneeva [Fight against corruption in the CIS countries / Corruption: political, economic, organizational and legal problems] (Jurist», Moscow, 2001).
4. Kriminologija. Uchebnik dlja VUZov / Pod obsch. red. A. I. Dolgovoij [Criminology. Textbook for Universities / Under the General editorship of A. I. Dolgovoij] (Norma, Moscow, 2012).
5. Konnov A.Ju. Korruptsija v organah gosudarstvennoj vlasti: teorija, praktika i mehanizmy antikorrupsionnoj politiki (na materialah RT): Dis. ... kand. sotsiol. nauk: 22.00.08. [Corruption in public authorities: theory, practice and mechanisms of anti-corruption policy (on materials of RT): Dis. ... kand. sociology. Sciences: 22.00.08]. Kazan’, 2005. - Available at: <http://lib.ua-ru.net/diss/cont/206647.html> (accessed 25.10.2017). [in Russian].
6. Maksimov S. V., Matskevich I. M., `Eminov V. E. Korruptsionnaja prestupnost’ i bor’ba s nej: uchebnoe posobie [Of Corruption crime and its control: a training manual] (Jurist, Moscow, 2011).
7. Alauhanov E.O. Sybajlas zhemkorlykpen kures: teorija zhane praktika: okulyk / E.O. Alauhanov [Fight against corruption: theory and practice: textbook]. – (Zan adebieti, Almaty, 2009).

Авторлар туралы мәлімет:

Қапсәліямов Қ.Ж. – Ұлттық және халықаралық құқық кафедрасының профессоры, «Тұран-Астана» университеті, Астана, Қазақстан.

Қапсәліямова С.С. – Мемлекет және құқық теориясы және тарихы, конституциялық құқығы кафедрасының доценті, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Астана, Қазақстан.

Kapsalyamov K. Zh. – Professor of the Department of National and international law, “Turan-Astana” University, Astana, Kazakhstan.

Kapsalyamova S. S. – Associate Professor of the Department of Theory and history of state and law, constitutional law, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Astana, Kazakhstan.

**«Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің Хабаршысы.
Құқық сериясы» журналында мақала жариялау ережесі**

1. Журнал мақсаты. Заң ғылымдары бойынша мұқият тексеруден өткен ғылыми құндылығы бар мақалалар жариялау.

2. Журналда мақала жариялаушы автор мақаланың қол қойылған бір дана қағаз нұсқасын Ғылыми басылымдар бөліміне (редакцияға, мекенжайы: 010008, Қазақстан республикасы, Астана қаласы, Қ. Сәтпаев көшесі, 2, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті, Бас ғимарат, 408 кабинет) және vest_law@enu.kz электрондық поштасына Word форматындағы нұсқаларын жіберу қажет. Мақала мәтінінің қағаз нұсқасы мен электронды нұсқалары бірдей болулары қажет. Мақалалар *қазақ, орыс, ағылшын* тілдерінде қабылданады. Сонымен қатар, автор(лар) ілеспе хат ұсынуы керек.

3. **Автордың қолжазбаны редакцияға жіберуі мақаланың Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің хабаршысында басуға келісімін, шетел тіліне аударылып қайта басылуына келісімін білдіреді. Автор мақаланы редакцияға жіберу арқылы автор туралы мәліметтің дұрыстығына, мақала көшірілмегендігіне (плагиаттың жоқтығына) және басқа да заңсыз көшірмелердің жоқтығына кепілдеме береді.**

4. Мақаланың көлемі 18 беттен аспауға тиіс (6 беттен бастап).

Мақаланың құрылымы

5. *XFTAP* <http://grnti.ru/> - *бірінші жолдың сол жақтауында;*

Автор(лар)дың аты-жөні – жолдың ортасында;

Мекеменің толық атауы, қаласы, мемлекеті (егер авторлар әртүрлі мекемеде жұмыс жасайтын болса, онда әр автор мен оның жұмыс мекемесі қасында бірдей белгі қойылу керек) – жолдың ортасында;

Автор(лар)дың E-mail-ы – жақша ішінде, курсивпен, жолдың ортасында;

Мақала атауы – жолдың ортасында;

Аннотация (100-200 сөз; мақаланың атауын мейлінше қайталамауы қажет; әдебиеттерге сілтемелер болмауы қажет; мақаланың құрылысын (кіріспесі, мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды) сақтай отырып, мақаланың қысқаша мазмұны берілуі қажет).

Түйін сөздер (6-8 сөз не сөз тіркесі)

Түйін сөздер мақала мазмұнын көрсетіп, мейлінше мақала атауы мен аннотациядағы сөздерді қайталамай, мақала мазмұнындағы сөздерді қолдану қажет. Сонымен қатар, ақпараттық-іздістіру жүйелерінде мақаланы жеңіл табуға мүмкіндік беретін ғылым салаларының терминдерін қолдану қажет.

Негізгі мәтін мақаланың мақсаты, міндеттері, қарастырылып отырған сұрақтың тарихы, зерттеу әдістері, нәтижелер/талқылау, қорытынды бөлімдерін қамтуы қажет – *жоларалық интервал - 1, азат жол «қызыл жолдан» - 1,25см, беттеу жолағы – еніне сай жасалады.*

Таблица, суреттер – аталғаннан кейін орналастырылады. Әр таблица, сурет қасында оның аталуы болуы қажет. Сурет айқын, сканерден өтпеген болуы керек.

Мақаладағы формулалар тек мәтінде оларға сілтеме берілсе ғана номерленеді.

Жалпы қолданыста бар аббревиатуралар мен қысқартулардан басқалары міндетті түрде алғаш қолданғанда түсіндірілуі берілуі қажет.

Қаржылай көмек туралы ақпарат бірінші бетте көрсетіледі.

Әдебиеттер тізімі

Мәтінде әдібиеттерге сілтемелер тікжақшаға алынады. Мәтіндегі әдебиеттер тізіміне сілтемелердің номерленуі мәтінде қолданылуына қатысты жүргізіліде: мәтінде кездескен

әдебиетке алғашқы сілтеме [1] арқылы, екінші сілтеме [2] арқылы т.с.с. жүргізіледі. Кітапқа жасалатын сілтемелерде қолданылған беттері де көрсетілуі керек (мысалы, [1, 45 бет]). Жарияланбаған еңбектерге сілтемелер жасалмайды. Сонымен қатар, рецензиядан өтпейтін басылымдарға да сілтемелер жасалмайды (әдебиеттер тізімін әзірлеу үлгілерін төмендегі **мақаланы рәсімдеу үлгісінен қараңыз**).

6. Мақала соңындағы әдебиеттер тізімінен кейін библиографиялық мәліметтер орыс және ағылшын тілінде (егер мақала қазақ тілінде жазылса), қазақ және ағылшын тілінде (егер мақала орыс тілінде жазылса), орыс және қазақ тілінде (егер мақала ағылшын тілінде жазылған болса) беріледі.

Авторлар туралы мәлімет: автордың аты-жөні, ғылыми атағы, қызметі, жұмыс орны, жұмыс орнының мекен-жайы, телефон, e-mail – қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде толтырылады.

7. Қолжазба мұқият тексерілген болуы қажет. Техникалық талаптарға сай келмеген қолжазбалар қайта өңдеуге қайтарылады. Қолжазбаның қайтарылуы оның журналда басылуына жіберілуін білдірмейді.

Редакцияға түскен мақала жабық (анонимді) тексеруге жіберіледі. Барлық рецензиялар авторларға жіберіледі. Автор (рецензент мақаланы түзетуге ұсыныс берген жағдайда) үш күн аралығында қайта қарап, қолжазбаның түзетілген нұсқасын редакцияға қайта жіберуі керек. Рецензент жарамсыз деп таныған мақала қайтара қарастырылмайды. Мақаланың түзетілген нұсқасы мен автордың рецензентке жауабы редакцияға жіберіледі.

8. Төлемақы. Басылымға рұқсат етілген мақала авторларына төлем жасау туралы ескертіледі. Төлем көлемі 2018 жылы 4500 тенге – ЕҰУ қызметкерлері үшін және 5500 тенге басқа ұйым қызметкерлеріне. Реквизиттер журнал сайтында орналастырылған.

**Provision on articles submitted to the journal
“Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University. Law Series”**

1. Purpose of the journal. Publication of carefully selected original scientific works in the fields of Juridical sciences.

2. An author who wishes to publish an article in a journal must submit the article in hard copy (printed version) in one copy, signed by the author to the scientific publication office (at the address: 010008, Republic of Kazakhstan, Astana, Satpayev St., 2. L.N. Gumilyov Eurasian National University, Main Building, room 408) and by e-mail vest_law@enu.kz in Word format. At the same time, the correspondence between Word-version and the hard copy must be strictly maintained. And you also need to provide the cover letter of the author(s).

Language of publications: *Kazakh, Russian, English.*

3. Submission of articles to the scientific publication office means the authors' consent to the right of the Publisher, L.N. Gumilyov Eurasian National University, to publish articles in the journal and the re-publication of it in any foreign language. Submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees the correctness of all information about himself, the lack of plagiarism and other forms of improper borrowing in the article, the proper formulation of all borrowings of text, tables, diagrams, illustrations.

4. The volume of the article should not exceed 18 pages (from 6 pages).

5. Structure of the article (page – A4 format, portrait orientation, page margins on all sides - 20 mm. Font: type - Times New Roman, font size - 14)

GRNTI <http://grnti.ru/> - *first line, left*

Initials and Surname of the author (s) - *center alignment, italics*

Full name of the organization, city, country (if the authors work in different organizations, you need to put the same icon next to the name of the author and the corresponding organization) - *center alignment, italics*

Author's e-mail (s)- *in brackets, italics*

Article title - *center alignment, bold*

Abstract (100-200 words, the article title should not repeat in the content, it should not contain bibliographic references, it should reflect the summary of the article, preserving the structure of the article - introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion).

Key words (6-8 words/word combination. Keywords should reflect the main content of the article, use terms from the article, as well as terms that define the subject area and include other important concepts that make it easier and more convenient to find the article using the information retrieval system).

The main text of the article should contain an introduction, problem statement, goals, history, research methods, results / discussion, conclusion - *line spacing - 1, indent of the “red line” -1.25 cm, alignment in width.*

Tables, figures should be placed after the mention. Each illustration should be followed by an inscription. Figures should be clear, clean, not scanned.

In the article, only those **formulas** are numbered, to which the text has references.

All **abbreviations**, with the exception of those known to be generally known, must be deciphered when first used in the text.

Information on **the financial support** of the article is indicated on the first page in the form of a footnote.

References

In the text references are indicated in square brackets. References should be numbered strictly in the order of the mention in the text. The first reference in the text to the literature should have the number [1], the second - [2], etc. The reference to the book in the main text of the article should be accompanied by an indication of the pages used (for example, [1, 45 p.]). References to unpublished works are not allowed. Unreasonable references to unreviewed publications (examples of the description of the list of literature, descriptions of the list of literature in English, see below in the sample of article design).

At the end of the article, after the list of references, it is necessary to indicate bibliographic data in Russian and English (if the article is in Kazakh), in Kazakh and English (if the article is in Russian) and in Russian and Kazakh languages (if the article is English language).

Information about authors: surname, name, patronymic, scientific degree, position, place of work, full work address, telephone, e-mail - in Kazakh, Russian and English.

6. The article must be **carefully verified**. Articles that do not meet technical requirements will be returned for revision. Returning for revision does not mean that the article has been accepted for publication.

7. Work with electronic proofreading. Articles received by the Department of Scientific Publications (editorial office) are sent to anonymous review. All reviews of the article are sent to the author. The authors must send the proof of the article within three days. Articles that receive a negative review for a second review are not accepted. Corrected versions of articles and the author's response to the reviewer are sent to the editorial office. Articles that have positive reviews are submitted to the editorial boards of the journal for discussion and approval for publication.

Periodicity of the journal: 4 times a year.

8. Payment. Authors who have received a positive conclusion for publication should make payment on the following requisites (for ENU employees - 4,500 tenge, for outside organizations - 5,500 tenge). Requisites are posted on the journal's website.

Положение о рукописях, представляемых в журнал «Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева. Серия: Право»

1. **Цель журнала.** Публикация тщательно отобранных оригинальных научных работ по юридическому направлению.
2. Автору, желающему опубликовать статью в журнале необходимо представить рукопись в твердой копии (распечатанном варианте) в одном экземпляре, подписанном автором в Отдел научных изданий (по адресу: 010008, Казахстан, г. Астана, ул. Сагпаева, 2, Евразийский национальный университет им. Л.Н.Гумилева, Учебно-административный корпус, каб. 408) и по e-mail vest_law@enu.kz. При этом должно быть строго выдержано соответствие между Word-файлом и твердой копией.

Язык публикаций: *казахский, русский, английский.* А также автору(ам) необходимо предоставить сопроводительное письмо.

3. Отправление статей в редакцию означает согласие авторов на право Издателя, Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева, издания статей в журнале и переиздания их на любом иностранном языке. Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует правильность всех сведений о себе, отсутствие плагиата и других форм неправомерного заимствования в рукописи, надлежащее оформление всех заимствований текста, таблиц, схем, иллюстраций.

4. Объем статьи не должен превышать 18 страниц (от 6 страниц).

5. **Схема построения статьи** (страница – А4, книжная ориентация, поля со всех сторон – 20 мм. Шрифт: *тип – Times New Roman, размер (кегель) - 14*):

ГРНТИ <http://grnti.ru/> - первая строка, слева

Инициалы и Фамилию автора(ов)- выравнивание по центру, курсив

Полное наименование организации, город, страна (если авторы работают в разных организациях, необходимо поставить одинаковый значок около фамилии автора и соответствующей организации)

E-mail автора(ов) – в скобках курсив

Название статьи – выравнивание по центру полужирным шрифтом

Аннотация (100-200 слов; по содержанию повторять название статьи; не должна содержать библиографические ссылки; должна отражать краткое содержание статьи, сохраняя структуру статьи – введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы).

Ключевые слова (6-8 слов/словосочетаний).

Ключевые слова должны отражать основное содержание статьи, использовать термины из текста статьи, а также термины, определяющие предметную область и включающие другие важные понятия, позволяющие облегчить и расширить возможности нахождения статьи средствами информационно-поисковой системы).

Основной текст статьи должен содержать введение, постановка задачи, цели, история, методы исследования, результаты/обсуждение, заключение/выводы – *межстрочный интервал – 1, отступ «красной строки» -1,25 см, выравнивание по ширине.*

Таблицы, рисунки необходимо располагать после упоминания. С каждой иллюстрацией должна следовать надпись. Рисунки должны быть четкими, чистыми, несканированными. В статье нумеруются лишь те формулы, на которые по тексту есть ссылки.

Все аббревиатуры и сокращения, за исключением заведомо общеизвестных, должны быть расшифрованы при первом употреблении в тексте.

Сведения о финансовой поддержке работы указываются на первой странице в виде сноски.

Список литературы

В тексте ссылки обозначаются в квадратных скобках. Ссылки должны быть

литературу должна иметь номер [1], вторая - [2] и т.д. Ссылка на книгу в основном тексте статьи должна сопровождаться указанием использованных страниц (например, [1, 45 стр.]). Ссылки на неопубликованные работы не допускаются. Нежелательны ссылки на нерцензируемые издания (примеры описания списка литературы, описания списка литературы на английском языке см. ниже в образце оформления статьи).

В конце статьи, после списка литературы, необходимо указать библиографические данные на русском и английском языках (если статья оформлена на казахском языке), на казахском и английском языках (если статья оформлена на русском языке) и на русском и казахском языках (если статья оформлена на английском языке).

Сведения об авторах: фамилия, имя, отчество, научная степень, должность, место работы, полный служебный адрес, телефон, e-mail – на казахском, русском и английском языках.

6. Рукопись должна быть тщательно выверена. Рукописи, не соответствующие техническим требованиям, будут возвращены на доработку. Возвращение на доработку не означает, что рукопись принята к опубликованию.

7. Работа с электронной корректурой. Статьи, поступившие в Отдел научных изданий (редакция), отправляются на анонимное рецензирование. Все рецензии по статье отправляются автору. Авторам в течение трех дней необходимо отправить корректуру статьи. Статьи, получившие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются. Исправленные варианты статей и ответ автора рецензенту присылаются в редакцию. Статьи, имеющие положительные рецензии, представляются редколлегии журнала для обсуждения и утверждения для публикации.

Периодичность журнала: 4 раза в год.

8. Оплата. Авторам, получившим положительное заключение к опубликованию необходимо произвести оплату (для сотрудников ЕНУ – 4500 тенге, для сторонних организаций – 5500 тенге). Реквизиты размещены на сайте журнала.

МРНТИ 27.25.19

А.Ж. Жубанышева¹, Н. Темиргалиев², А.Б. Утесов³

¹²*Институт теоретической математики и научных вычислений Евразийского национального университета имени Л.Н.Гумилева, Астана, Казахстан*

³*Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, Актюбе, Казахстан*

(E-mail: ¹axaulezh@mail.ru, ²ntmath10@mail.ru, ³adilzhan_71@mail.ru)

Численное дифференцирование функций в контексте Компьютерного (вычислительного) поперечника

Аннотация. В рамках компьютерного (вычислительного) поперечника полностью решена задача приближенного дифференцирования функций, принадлежащих классам Соболева по неточной информации, полученной от производного конечного множества тригонометрических коэффициентов Фурье-Лебега дифференцируемой функции... [100-200 слов]

Ключевые слова. Приближенное дифференцирование, восстановление по неточной информации, предельная погрешность, компьютерный (вычислительный) поперечник.

Основной текст статьи должен содержать

- введение/постановка задачи,
- цели/история,
- методы исследования,
- результаты/обсуждение, заключение/выводы.

Список литературы

1. Темиргалиев Н. Компьютерный (вычислительный) поперечник как синтез известного и нового в численном анализе// Вестник Евразийского национального университета имени Л.Н. Гумилева -2014. –Т. 4. № 101. – С. 16–33.
2. Локуциевский О.М., Гавриков М.Б. Начала численного анализа. -М.: ТОО «Янус», 1995. -581 с.
3. Жубанышева А.Ж., Абикенова Ш. О нормах производных функций с нулевыми значениями заданного набора линейных функционалов и их применения к поперечниковым задачам// Функциональные пространства и теория приближения функций: Тезисы докладов Международной конференции, посвященная 110-летию со дня рождения академика С.М. Никольского, Москва, Россия, 2015. – Москва, 2015. -С.141-142

А.Ж. Жұбанышева, Н. Темірғалиев, А.Б. Утесов

Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің теориялық математика және ғылыми есептеулер институтына, Астана, Қазақстан

Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, Ақтөбе, Қазақстан

Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде функцияларды сандық дифференциалдау

Аннотация. Компьютерлік (есептеуіш) диаметр мәнмәтінінде Соболев класында жататын функцияларды олардың тригонометриялық Фурье-Лебег коэффициенттерінің ақырлы жиынынан алынған дәл емес ақпарат арқылы жуықтау есебі толығымен шешілді... [100-200 сөз]

Түйін сөздер. Жуықтап дифференциалдау, дәл емес ақпарат бойынша жуықтау, шектік қателік, Компьютерлік (есептеуіш) диаметр.

A.Zh. Zhubanysheva, N. Temirgaliyev, A.B. Utesov
*Institute of theoretical mathematics and scientific computations of L.N. Gumilyov Eurasian
National University, Astana, Kazakhstan*
K.Zhubanov Aktobe Regional State University, Aktobe, Kazakhstan

Numerical differentiation of functions in the context of Computational (numerical) diameter

Abstract. The computational (numerical) diameter is used to completely solve the problem of approximate differentiation of a function given inexact information in the form of an arbitrary finite set of trigonometric Fourier coefficients... [100-200 words]

Key words. Approximate differentiation, recovery from inexact information, limiting error, computational (numerical) diameter, massive limiting error.

References

1. Temirgaliyev N. Komp'yuternyj (vychislitel'nyj) poperechnik kak sintez izvestnogo i novogo v chislennom analize [Computational (numerical) diameter as a synthesis of the known and the new in numerical analysis], Vestnik Evrazijskogo nacional'nogo universiteta imeni L.N. Gumileva [Bulletin of L.N. Gumilyov Eurasian National University], 4(101), 16–33 (2014). [in Russian]
2. Lokucievskij O.M., Gavrikov M.B. Nachala chislennogo analiza [Elements of numerical analysis] (Yanus, Moscow, 1995).
3. Zhubanysheva A.Zh., Abikenova Sh.K. O normah proizvodnyh funkcionov s nulevymi znachenijami zadannogo nabora linejnyh funkcionov i ih primenenija k poperechnikovym zadacham [About the norms of the derivatives of functions with zero values of a given set of linear functionals and their application to the width problems]. Tezisy dokladov Mezhdunarodnoj konferencii, posvjashhennaja 110-letiju so dnja rozhdenija akademika S.M.Nikol'skogo «Funkcional'nye prostranstva i teorija priblizhenija funkcionov» [International conference on Function Spaces and Approximation Theory dedicated to the 110th anniversary of S. M. Nikol'skii]. Moscow, 2015, pp. 141-142.

Сведения об авторах:

На каз.:

Жұбаньшева А.Ж. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының аға ғылыми қызметкері, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіа, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 33-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темірғалиев Н. – Теориялық математика және ғылыми есептеулер институтының директоры, Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетіа, Сәтпаев көш. 2, Астана, Қазақстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - физика-математика ғылымдарының кандидаты, Математика кафедрасының доценті, Қ.Жұбанов атындағы Ақтөбе өңірлік мемлекеттік университеті, А.Молдағұлов даңғ. 34, Ақтөбе, Қазақстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На рус.:

Жубаньшева А.Ж. – Старший научный сотрудник Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 31-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Темиргалиев Н. – Директор Института теоретической математики и научных вычислений, Евразийский национальный университет имени Л.Н.Гумилева, ул. Сатапаева 2, Астана, Казахстан. Тел.: +7 (7172)709-500 (внут. 31-411). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Утесов А.Б. - кандидат физико-математических наук, доцент кафедры Математики, Актюбинский региональный государственный университет имени К. Жубанова, пр. А.Молдагуловой 34, Актөбе, Казахстан. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

На аҥҕл.:

Zhubanysheva A.Zh. – Senior researcher of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (31-411). E-mail: axaulezh@mail.ru.

Temirgaliyev N. – Head of the Institute of theoretical mathematics and scientific computations, L.N. Gumilyov Eurasian National University, Satpayev str., Astana, Kazakhstan. Tel.: +7 (7172)709-500 (33-325). E-mail: ntmath10@mail.ru.

Utesov A.B. - candidate of physical and mathematical sciences, Associate Professor of the Department of Mathematics, K.Zhubanov Aktobe Regional State University, A.Moldagulova Prospect, 34, Aktobe, Kazakhstan. E-mail: adilzhan_71@mail.ru.

Редактор: С.К. Амандыкова
Шығарушы редактор: Д. Байтлесова
Дизайн: Д. Байтлесова

Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің
Хабаршысы. Құқық сериясы.
-2018. - 3 (124). - Астана: ЕҰУ. 124 -б.
Шартты б.т. -15, 5 Таралымы - 25 дана

Мазмұнына типография жауап бермейді.

Редакция мекен-жайы: 010008, Астана қ.,
Сатпаев көшесі, 2.
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университеті
Тел.: (87172) 709-500 (ішкі 31432)
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінің баспасында басылды